

Predmet: Zvornik (Grujić Branko i dr.)

Veće za ratne zločine Okružni sud u Beogradu

Broj predmeta: KV. 5/05

Optužnica: KTRZ br. 17/04 od 12. avgusta 2005.

Glavni pretres: 29.05.2007.

Izveštaj: Nataša Kandić i Dragoljub Todorović, advokat, zastupnici žrtava

Saslušanje svedoka Miroslava Vukovića

Svedok je bio pripadnik Srpskog četničkog pokreta. Ima zvanje četničkog vojvode, koje mu je dodelio Šešelj. Ima nadimak Čele. Kao dobrovoljac učestvovao je na ratištu u istočnoj Slavoniji. Tamo je ranjen. Sa još nekim ranjenim borcima oporavljao se u banji Junaković u Srbiji, u vremenu od 24.01. do 14.04. 1992. U banju su došli neki ljudi iz Bosne i molili su njega i druge ranjenike da dođu i pomognu u obezbeđivanju nekih važnih objekata u Zvorniku. Među tim ljudima bio je i njegov poznanik sa ratišta u Hrvatskoj, Pivarski. Već 15. 04. 1991. prva grupa dobrovoljaca, među njima i svedok, otišla je u Zvornik preko Udruženja Srba iz BiH u Beogradu, u ulici Terazije br. 3. čiji je predsednik bio pisac Gojko Đogo. Grupu je vodio Pivarski, a svedok se seća da je u grupi bio izvesni Mikac iz Kraljeva, koji je kasnije poginuo. Pivarski je nabavio maskirne uniforme. U Zvornik su krenuli u uniformama i naoružani automatskim puškama. Putovali su autobusom. Prvo su došli u Čelopek i smestili su se u Dom kulture. Odmah je došao šef obezbeđenja iz fabrike *Glinica* i objasnio im da će oni da obezbeđuju fabiku i branu *Crveni mulj*. Tada je prvi put video optuženog Branu Grujića, koji je došao i izvinuo im se što ne postoji bolji smeštaj.

Svedok je krajem aprila bio prisutan na sednici Privremene vlade u proširenom sastavu, koja je održana u nekoj banci. Sednici je predsedavao Branko Grujić, kao predsednik vlade. Bio je prisutan Marko Pavlović, načelnik TO, a više od polovine učesnika bili su u uniformama. Na sednici se raspravljalo pitanje nediscipline, pljačke i potrebe zastakljivanja razbijenih izloga.

Prva tačka optužnice: deportacija Muslimana iz Kozluka

Svedok je upoznao Fadila Banjanovića u fabrici *Standard*, i to tako što ga je Marko Pavlović upozorio da ne priča otvoreno telefonom jer se tu nalazi jedan Musliman iz Kozluka. Čuo je kada se Banjanović obratio Marku Pavloviću i rekao mu da je stupio u kontakt sa međunarodnim humanitarnim organizacijama i Crvenim krstom u vezi sa odlaskom iz Kozluka i molio Pavlovića da mu omogući prolaz kroz Srbiju. To je bilo krajem aprila. Marko Pavlović je bio tada načelnik TO.

Kada je pala Kula grad svedok je bio u Srbiji. Kada je ponovo došao u Zvornik čuo je da je Mikac poginuo. Svedok se seća da je tada došao i Toro, sa nekim borcima iz Vukovara.. Brano Grujić je rekao svedoku da je najbolje da se sa svojom grupom smesti u prostorije dečijeg obdaništa u centru grada.

Svedok je koordinirao rad svojih boraca koji su obezbeđivali fabriku *Glinicu*. On sam ništa nije radio jer je bio invalid.

U Zvorniku je ostao do 17. 05. 1992. a onda je otišao u Skelane, odatle u Srbiju. Sledećeg dana, 18.05. Šešeljić mu je javio da je ostao bez obezbeđenja i da treba da ga obezbeđuje na mitinzima u Kragujevcu, Užicu i Podgorici. U obezbeđenju sa svedokom su bili Toro, Zoks i Saša. Za vreme boravka u Podgorici pokušao je atentat na Šešeljića i tom prilikom je ranjeno je 61 lice, uključujući svedoka. Bio je u bolnici u Podgorici od 25. 05. do 1.06. 1992. kada se vratio kući, u Čačak. Posle toga više nije išao u Zvornik.

Svedok nije učestvovao u iseljavanju Muslimana iz Diviča ali mu je poznato da je to uradila regularna vojska JNA, i to zbog toga što se selo nalazilo na putu za hidrocentralu. Svedoku je poznato da je u iseljavanju Divičana učestvovao optuženi Marko Pavlović. Za njega inače svedok kaže da je bio autoritet, da je sa njim dolazio u verbalne sukobe ali su svi zavisili od njega, bez njega ne bi mogli da natoče gorivo. O svom vojnom statusu svedok kaže: „... tada su svi bili pod TO, da vam kažem, a TO je bio pod vojskom“.

Komentar:

Svedok je 20.02.2007. svoju izjavu o pritisku haških istražitelja overio u Opštinskom sudu u Kragujevcu pod brojem 1905/07.

Saslušanje svedoka Radomira Kojića

Svedok je iz Malog Zvornika ali je od 1984. radio kao vozač u fabrici *Ciglane* u Zvorniku, u okviru preduzeća Novi izvor. Vozio je kamion, Radio je do 1994. U vreme događaja direktor *Ciglane* je bio Milorad Jović. Na toj funkciji je bio od 1989. Kada je napadnut Zvornik 8. aprila, svedok je došao na posao u *Ciglanu* u Karakaju i video je da je portir vratio sve radnike Muslimane. Čuo je kada im je portir rekao da ne mogu da uđu u krug fabrike. Posle više nisu dolazili. Inače, pre rata 70 posto radnika su bili Muslimani.

Direktor Jović je doneo naredbu o radnoj obavezi tako da su svi Srbi morali da dolaze na posao. U krugu fabrike nalazio se građevinski materijal koji su kupci platili ali zbog početka rata nije isporučen. Direktor je naredio da se kupcima iz Srbije isporuči roba tako da je svedok kamionom vozio robu u Srbiju.

Treća tačka optužnice: ratni zločini na *Ciglanu*

Fabrika nije imala dovoljno radnika za utovor betonskih blokova i crepa. Direktor je poslao kamion sa dvojicom vojnika da dovedu Muslimane za rad. 20 do 25 Muslimana je dovedeno sa poljoprivrednog dobra *Ekonomije*. Oni su bili zatvorenici. Svedok nikoga od njih nije poznao. Na posao ih je rasporedio direktor i ta dvojica vojnika, od kojih je jedan bio Dragan Toro. Tog drugog vojnika svedok ne zna. Toro je svakog dana dolazio na posao. Njegovo radno vreme je trajalo od ujutro do dva sata popodne. Tada ih je on zatvarao u prostoriju i išao je kući. Njegov zadatak je bio da pazi da ne pobegnu. Muslimani su bili zatvoreni u jednoj prostoriji, sa betonskim podom. Spavali su na podu. Do dva sata popodne su radili na prikupljanju materijala, a posle povratka na *Ciglanu* su zatvarani. Toro ih je čuvao dok su tovarili građevinski materijal

da ne pobegnu. Svedok tvrdi da Toro nije maltretirao zarobljenike. Nije video da je neko sa strane dolazio i tukao zarobljene Muslimane. Svedok je desetak dana od dovođenja Muslimana, otišao u Srbiju, zbog bolesti oca. Bio je odsutan mesec i po dana. Kada se vratio Muslimane nije zatekao.

Svedoku je poznato da je direktor dobio papir od Kriznog štaba da prikupljaju građevinski materijal koji se nalazi oko kuća iz kojih su oterani Muslimani i da se dopremi u krug fabrike. Materijal su kupili redom, gde god su videli. Materijal su vozili vozači Stevo Rakić i Gordijan. Sa Muslimanima, koji su sakupljali materijal, uvek je išao Toro, kao obezbeđenje da ne pobegnu. Svedok je u maju lično doterao betonske blokove iz Kozluka. O tome svedok kaže: „Kozlučani su bili oterani, ne znam, nemam pojma, uglavnom nije bilo nikoga u Kozluku“.

Svedok je ostao pri tvrdnji da je svega desetak dana bio na Ekonomiji, od dana kada su dovedeni Muslimani, kao i da je u Kozluku bio u maju mesecu, i pored toga što mu je predsednica veća perdočila činjenicu da su Muslimani napustili Kozluk 26. 06.1992.

Komentar:

Svedok je neiskren i neubedljiv. Upadljivo je štitio optuženog Dragana Slavkovića.

Fond za humanitarno pravo